

Jana Vinarčíková

Podmínek vety: sociolingvistické faktory odchýlok od normy

Oponentský posudek bakalářské práce

Bakalářská práce Jany Vinarčíkové se věnuje tématu podmínkových vět ve španělštině, tedy problematice, která zasahuje do oblasti morfologie i syntaxe, zároveň je však předmětem také sociolingvistiky. Ta na ni pohlíží z hlediska faktorů, které mohou ovlivňovat fakt, že se v daných konstrukcích někteří rodilí mluvčí dopouštějí odchýlek od normy. Z výše řečeného vyplývá, že se jedná o téma poměrně náročné, které klade na studenta bakalářského programu velké nároky. Hned úvodem svého hodnocení bych chtěla konstatovat, že autorka si s ním poradila velmi dobře a prokázala své schopnosti orientace ve všech zmíněných disciplínách.

Původním cílem praktické části práce měl být samostatný sociolingvistický výzkum autorky, od něž však nakonec bylo z technických důvodů nutno upustit. Autorka tedy ve své práci sociolingvistický aspekt problematiky zmiňuje pouze zprostředkovaně (na základě seznámení se se sekundární literaturou a porovnání názorů jednotlivých lingvistů). Praktická část práce je zaměřena na korpusovou analýzu vybraných podmínkových souvětí. Považuji toto rozhodnutí za rozumné, neboť seriózní výzkum tohoto tématu na základě dotazníkové metody by byl dle mého názoru pro studenta bakalářského studia velmi obtížně zvládnutelný. Bylo by nicméně možná vhodné poněkud upravit název samotné práce tak, aby autorčino konečné rozhodnutí lépe refleктоval (např. *Podmínek vety ve španělštině s přihlédnutím k sociolingvistickým faktorům odchýlek od normy*).

Práce je rozdělena do několika částí. První čtyři kapitoly jsou věnovány teoretickému popisu podmínkových souvětí ve španělštině. V této části se autorka opírá především o informace z *Gramática descriptiva de la lengua española*. Její shrnutí problematiky je vyčerpávající a je z něj patrné, že jí opravdu porozuměla. Velmi dobré jsou také komentáře, v nichž se vyjadřuje k dalším pracím, které se tomuto tématu věnují, a snaží se jejich pojetí začlenit do svého schématu. Obecně tato část svědčí o autorčině schopnosti chápat i abstraktní lingvistické problémy (např. opozice čas ontologický / čas reálný). Jako velmi zdařilou hodnotím podkapitolu, která se zaměřuje na možnost aplikace teoretického modelu Ruize Campilla na problematiku podmínkových souvětí. Zároveň hodnotím velmi kladně, že si ve svých komentářích správně všimá, že toto pojetí gramatického a reálného času není totožné s aktuální a neaktuální časovou rovinou, s níž pracují Zavadil – Čermák. Je možná škoda, že autorka se do podobných porovnání pouští spíše ojediněle a velkou část

těchto kapitol tak zahrnují citace z jediného zdroje (*GDLE*), na druhou stranu se tak vyhnula přílišnému zjednodušování a neadekvátním interpretacím obtížnějších lingvistických teorií, které se v bakalářských pracích často objevují. K citacím z *GDLE* pouze podotýkám, že územ bývá spíše odkaz na konkrétní kapitolu (s uvedením jména jejího autora), nikoli na dílo jako celek.

Pátá kapitola práce je věnována sociolingvistickému aspektu problematiky. Autorka porovnává práce několika sociolingvistů, kteří zkoumají možné faktory odchylek od normy v podmínkových souvětích, a představuje možné teorie, které tento jev objasňují. Zde bych se chtěla kladně vyjádřit zejména k velkému množství sekundární literatury, již k tématu prostudovala. Mohla by autorka během obhajoby uvést, zda některou z předkládaných teorií vysvětlujících užívání kondicionálu po spojce *si* považuje za nejpravděpodobnější?

Kapitola šestá je věnována dalším možnostem vyjádření podmínky ve španělštině (tedy souvětím s jinými spojkami než *si*). V této části autorka primárně odkazuje na jedinou práci (García Santos - *Sintaxis del español: nivel de perfeccionamiento*), z níž přebírá klasifikaci těchto souvětí. Toto členění je na jedné straně vyčerpávající a podává dobrý přehled, na druhé straně na mne tato část práce působí spíše jako výpisky, neboť prakticky nereflektuje názory jiných autorů ani neobsahuje žádná výraznější samostatná doplnění autorky. Jsem si nicméně vědoma toho, že toto téma asi jinak než výčtově pojmut nelze a sestavení vlastní klasifikace by přesahovalo schopnosti studenta bakalářského programu.

Následující část je věnována výzkumu autorky, který byl proveden na korpusu *InterCorp*. Autorka volí poměrně složité vyhledávací dotazy, těm, které jsou uvedeny na str. 48 a 54, však příliš nerozumím. Mohla by je během obhajoby okomentovat? K jinak dobře zvládnuté korpusové analýze mám pouze dvě námítky: u některých konstrukcí postrádám informace o celkovém počtu výskytů (např. pro porovnání frekvence užití *yo que / yo de*, kde autorka pouze konstatuje, že druhá uvedená se používá méně často), dále nepovažuji za vhodné zkoumat společně španělské originály i díla do španělštiny přeložená z jiných jazyků, ta dle mého názoru nejsou pro podobnou analýzu zcela vhodná, neboť zde hrozí ovlivnění jazykem originálu.

Po formální stránce je práce připravena pečlivě. Nesrovnalosti nacházím pouze v číslování kapitol.

Náměty k obhajobě:

- 1.) Na str. 28 uvádí autorka několik příkladů podmínkových souvětí, u nichž mi není jasné, odkud pocházejí. Jsou převzaté, nebo je autorka vytvořila sama?

- 2.) Na str. 32 autorka konstatuje: „GDLE (1999, s. 3 670) v súvislosti so schémou *si* + *condicional* + *condicional* hovorí, že sa nejedná len o prostú hovorovú variantu subjunktívu imperfekta. Použitie kondicionálu je totiž funkčne odlišné, pretože na rozdiel od indikatívu a subjunktívu je ním možné vyjadriť hypotetické skutočnosti bez toho, aby sa tak hovoriaci musel zaviazat' vyjadrením stupňa pravdepodobnosti.“ V této podobě větě nerozumím, mohla by ji autorka bližšie rozviesť? Není mi jasné, jaký rozdíl v míře pravděpodobnosti mluvčí vyjadřuje, nahradí-li subjunktiv kondicionálem.
- 3.) V souvislosti s užitím spojky *cuando* v podmínkových souvětích autorka konstatuje: „Spojka *cuando*, která je považovaná predovšetkým za časovú spojku, v určitých prípadoch funguje ako ekvivalent podmienkovej spojky *si*. Najčastejšie je prostredníctvom korpusu možné pozorovať prípady, v ktorých spojka *cuando* vyjadruje všeobecne platné skutočnosti alebo pravidelne sa opakujúce podmienky v minulosti a prítomnosti. Z tohto dôvodu je možné usúdiť, že oproti spojke *si* nemá žiadny špeciálny význam a dá sa považovať za jej synonymum.“ (s. 56-57). Je autorka presvedčena, že ve všech příkladech tohoto užití, které uvádí na straně 49, je skutečně možné nahradit spojku *cuando* spojkou *si*, aniž by tím byl pozmeněn význam věty?

Celkově je předkládaná práce dle mého názoru kvalitní, svědčí o autorčiných lingvistických kompetencích a v neposlední řadě je užitečná i z praktického hlediska, neboť případní čtenáři se mohou jejím prostřednictvím poměrně důkladně seznámit s problematikou podmínkových souvětí ve španělštině. Doporučuji proto práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím jako *výbornou*.

V Praze dne 23. 8. 2015

Mgr. Dana Kratochvílová, Ph.D.